

คำวินิจฉัยของ นายสุจินดา ยงสุนทร ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๔/๒๕๕๔

วันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๕๔

เรื่อง ศาลจังหวัดนครราชสีมาส่งคำร้องของจำเลยที่ ๑ (บริษัท นครราชสีมาทำไม้ จำกัด) ในคดีล้มละลายหมายเลขแดง ที่ ล. ๕/๒๕๕๐ เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตาม มาตรา ๒๖๔ ของรัฐธรรมนูญ

ความเป็นมาและข้อเท็จจริง

ศาลจังหวัดนครราชสีมาได้มีหนังสือ ที่ ขธ ๐๒๐๐.๓๐๑/๑๘๗๕๔ ลงวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๒ ส่งคำร้องของจำเลยที่ ๑ (บริษัท นครราชสีมาทำไม้ จำกัด) ในคดีล้มละลายหมายเลขแดง ที่ ล. ๕/๒๕๕๐ (ระหว่างธนาคารกรุงเทพ จำกัด โจทก์ กับ บริษัท นครราชสีมาทำไม้ จำกัด และ นายไพบูลย์ รัตนเศรษฐ์ จำเลย) ซึ่งร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ ในส่วนที่เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจจัดการทรัพย์สินหลังจากศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้เด็ดขาดแล้ว ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ หรือไม่ ข้อเท็จจริงในเรื่องนี้ปรากฏว่า เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๒๘ ศาลจังหวัดนครราชสีมาได้พิพากษาให้จำเลยที่ ๑ (บริษัท นครราชสีมาทำไม้ จำกัด) และจำเลยที่ ๒ (นายไพบูลย์ รัตนเศรษฐ์) ในคดีหมายเลขแดงที่ ๘๔๗/๒๕๒๘ ร่วมกันชำระเงิน ๒๒๔,๑๑๑.๒๕ บาท พร้อมด้วยดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๑๕ ต่อปี นับแต่วันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๒๘ เป็นต้นไป จนกว่าจะชำระเสร็จ ต่อมาในวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๓๘ โจทก์ได้ยื่นฟ้องจำเลยทั้งสองเป็นคดีล้มละลายต่อศาลจังหวัดนครราชสีมาอีกว่า จำเลยมิได้ชำระหนี้ขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยทั้งสองเด็ดขาดและพิพากษาให้จำเลยทั้งสองเป็นบุคคลล้มละลายตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ จำเลยทั้งสองให้การปฏิเสธและต่อสู้ว่าโจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องเพราะโจทก์มิได้บอกกล่าวทวงถาม (สองคราวติดกัน) ให้ชำระหนี้ และก่อนหน้านี้อำนาจฟ้องถูกเจ้าหนี้รายอื่นฟ้องเป็นคดีล้มละลายต่อศาลนี้แล้ว ฟ้องของโจทก์จึงเป็นฟ้องซ้อนขอให้ศาลพิพากษายกฟ้อง ศาลจังหวัดนครราชสีมาพิพากษาเมื่อวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๕๐ ว่า จำเลยที่ ๑ ยังมีได้ชำระหนี้ตามคำพิพากษาที่เป็นมูลฟ้อง จำเลยที่ ๒ ในฐานะผู้ค้ำประกัน จึงยังคงต้องรับผิดชอบต่อโจทก์ คดีนี้ไม่เป็นฟ้องซ้อน และศาลได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์จำเลยที่ ๑ เด็ดขาด จำเลยที่ ๑ อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ พิพากษายืน

จากสำนวนคดีที่ศาลจังหวัดนครราชสีมาส่งมาปรากฏว่า จำเลยที่ ๑ ได้ยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ได้แย้งต่อศาลจังหวัดนครราชสีมาว่า “...เนื่องจากบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ อันจะใช้บังคับในคดีนี้ เป็นการกำหนดให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้าจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ก่อนที่ศาลจะพิพากษาให้ลูกหนี้อันล้มละลายต่อไป แม้ว่าคดียังไม่ถึงที่สุด อีกทั้งโดยเหตุผลของกฎหมายแล้ว ก่อนที่ลูกหนี้จะตกเป็นบุคคลล้มละลาย สถานะของลูกหนี้ก็เหมือนบุคคลโดยทั่วไปอันน่าจะมีสิทธิในทรัพย์สินของตนเองได้โดยสมบูรณ์ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ และมาตรา ๔๘ ก็ได้บัญญัติคุ้มครองสิทธิของบุคคลในอันจะจัดการทรัพย์สินของตนได้อยู่แล้ว ซึ่งการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ บังคับแก่คดีนี้ อาจจะเป็นการจำกัดสิทธิของจำเลยในการที่จะจัดการทรัพย์สินของตนได้ จึงขัดต่อมาตรา ๒๕ วรรคแรก และต้องด้วยมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญ ขอให้ศาลรื้อการพิจารณาพิพากษาคดีและการพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ (จำเลย) ไว้ชั่วคราว เพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๒๖๔ ของรัฐธรรมนูญ”

ต่อมาในวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๕๑ จำเลยที่ ๑ ได้ยื่นฎีกา และยื่นคำแถลงลงวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๒ ว่า “คดีนี้จำเลยที่ ๑ ได้ยื่นคำร้องว่าในระหว่างที่ศาลยังไม่ได้มีคำพิพากษาให้ล้มละลายนี้ จำเลยที่ ๑ น่าจะมีสิทธิในทรัพย์สินของตนเองในอันที่จะจัดการอย่างใด ๆ ก็ได้ แต่การที่จำเลยที่ ๑ ถูกจำกัดสิทธิเช่นนี้จึงขัดต่อรัฐธรรมนูญ ขอให้ศาลรื้อการพิจารณาไว้ แล้วส่งคำร้องนี้ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามนัยมาตรา ๒๖๔ แห่งรัฐธรรมนูญ ตามคำร้องฉบับลงวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ซึ่งศาลได้โปรดมีคำสั่งว่าสำเนาให้โจทก์ จะคัดค้านประการใดให้คัดค้านเข้ามาภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันรับสำเนา ให้จำเลยที่ ๑ นำส่งภายใน ๗ วัน จำเลยที่ ๑ ได้นำส่งสำเนาคำร้องตามคำสั่งศาลแล้ว ครั้นครบกำหนด ๑๕ วัน นับแต่วันที่โจทก์ได้รับสำเนาคำร้องดังกล่าวข้างต้น โจทก์ไม่ได้คัดค้านคำร้องของจำเลยที่ ๑ จำเลยที่ ๑ จึงเห็นว่าคำร้องของจำเลยที่ ๑ ฉบับลงวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ นั้น ควรส่งไปตามทางการให้ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาวินิจฉัย แต่ปรากฏว่ายังมีได้ดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องนี้ต่อไปแต่อย่างใด จึงขอให้ศาลได้โปรดดำเนินการส่งคำร้องฉบับดังกล่าวข้างต้นตามทางการให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย...”

การรับเรื่องไว้พิจารณาวินิจฉัย

ผู้ร้องได้ขอให้ศาลจังหวัดนครราชสีมาส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามมาตรา ๒๖๔ ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งบัญญัติว่า “ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่มีคำวินิจฉัย

ของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย” พิจารณ์แล้วเห็นว่า ข้อโต้แย้งของผู้ร้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๖๔ ของรัฐธรรมนูญ กล่าวคือ

๑. บทบัญญัติแห่งกฎหมายล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ ที่ผู้ร้องโต้แย้งว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนั้น เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจังหวัดนครราชสีมา ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ และศาลฎีกาจำต้องใช้บังคับแก่คดีและยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น

๒. เงื่อนไขอีกประการหนึ่งตามมาตรา ๒๖๔ ก็คือ เรื่องหรือคดีของผู้ร้องจะต้องอยู่ระหว่างการพิจารณาพิพากษาของศาลยุติธรรม มิใช่เป็นคดีที่ศาลยุติธรรมได้พิจารณาพิพากษาและคดีถึงที่สุดแล้ว ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ร้องได้เสนอคำร้องตั้งแต่วันชั้นศาลอุทธรณ์แล้ว แต่จากเอกสารประกอบคำร้องไม่อาจทราบเหตุโดยแน่ชัดว่าทำไมจึงมิได้ส่งข้อโต้แย้งของผู้ร้องไปยังศาลรัฐธรรมนูญตามที่ขอ จนกระทั่งในวันที่มีการนัดหมายคู่ความไปฟังคำสั่งของศาลฎีกา ผู้ร้องได้แถลงอ้างถึงคำร้องโต้แย้งของตนลงวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑ อีกครั้งหนึ่ง และขอให้ศาลจังหวัดนครราชสีมาส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญ ศาลจังหวัดนครราชสีมาจึงดการอ่านคำสั่งของศาลฎีกาไว้ และส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๔๐ วรรคท้าย เมื่อศาลได้อ่านคำพิพากษาวันใด ให้ถือว่าวันนั้นเป็นวันที่พิพากษาคดีนั้น และมาตรา ๑๔๕ แห่งประมวลกฎหมายดังกล่าวก็บัญญัติไว้ว่า คำพิพากษาให้ถือว่าผูกพันคู่ความนับตั้งแต่วันที่ได้พิพากษา เมื่อคำนึงถึงบทบัญญัติทั้งสองที่กล่าวแล้วเห็นว่า โดยที่ยังไม่ได้มีการอ่านคำพิพากษาศาลฎีกา คดีนี้จึงถือได้ว่ายังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาล ซึ่งศาลย่อมสามารถรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราวก่อนได้ และเนื่องจากคดีนี้เป็นคดีฟ้องล้มละลาย การแต่งตั้งผู้พิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้โดยเด็ดขาด เป็นเพียงขั้นตอนหนึ่งในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลายก่อนที่ศาลจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ล้มละลายเท่านั้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงเห็นว่าคำร้องของผู้ร้องเป็นไปตามมาตรา ๒๖๔ ของรัฐธรรมนูญและศาลรัฐธรรมนูญชอบที่จะรับเรื่องไว้พิจารณาวินิจฉัย

คำวินิจฉัย

ผู้ร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคแรก โดยผู้ร้องมิได้ระบุว่าบทบัญญัติมาตราใดแห่งพระราชบัญญัติล้มละลายดังกล่าว ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แต่จากเหตุผลที่ผู้ร้องหยิบยกขึ้นสนับสนุนความเห็นของตนนั้น พออนุมาน

ได้ว่า ผู้ร้องหมายถึงบทบัญญัติทั้งหลายแห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ ที่ให้อำนาจศาลในการสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ซึ่งได้แก่มาตรา ๑๔ และที่ให้อำนาจเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แต่ผู้เดียวมีอำนาจเบ็ดเสร็จแทนตัวลูกหนี้ในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ในเรื่องทั้งปวงตามมาตรา ๒๒ ซึ่งบัญญัติว่า เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) จัดการและจำหน่ายทรัพย์สินของลูกหนี้ หรือกระทำการที่จำเป็นเพื่อให้กิจการของลูกหนี้ที่ค้างอยู่เสร็จสิ้นไป

(๒) เก็บรวบรวมและรับเงินหรือทรัพย์สิน ซึ่งจะตกเป็นของลูกหนี้ หรือซึ่งลูกหนี้มีสิทธิที่จะได้รับจากผู้อื่น

(๓) ประนีประนอมยอมความ หรือฟ้องร้อง หรือต่อสู้คดีใดๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ เนื่องจากการสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้โดยศาลเป็นการสั่งที่อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติล้มละลาย และมีผลทำให้สิทธิในการจัดการ ควบคุม และดูแลทรัพย์สิน ตกไปเป็นของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แต่เพียงผู้เดียว โดยลูกหนี้ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้น ต้องสูญเสียสิทธิของตนไป ผู้ร้องจึงเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวมีผลเป็นการจำกัดสิทธิของตนที่ควรได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ และมาตรา ๔๘ และเป็นการละเมิดมาตรา ๒๕ วรรคแรก ซึ่งบัญญัติว่า “การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้”

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า แม้มาตรา ๒๕ วรรคแรก จะบัญญัติห้ามการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ก็จริง แต่ในขณะเดียวกันบทบัญญัตินี้เอง ก็ได้กำหนดเป็นข้อยกเว้นไว้ว่าการจำกัดสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวย่อมจะกระทำได้ “โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย” จึงเห็นได้ว่า การห้ามการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ โดยมาตรา ๒๕ มิได้เป็นการบ่งห้ามโดยเด็ดขาด และถ้ากรณีใดอยู่ในข่ายของข้อยกเว้นตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ การจำกัดสิทธิและเสรีภาพก็ย่อมจะกระทำได้ตามวิธีการ หลักเกณฑ์ และเงื่อนไขที่มาตรา ๒๕ วรรคแรก กำหนดไว้ดังนี้

(๑) จะต้องมิอำนาจให้กระทำได้ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

(๒) จะต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น

(๓) จะต้องไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพที่ถูกจำกัดนั้น

จะเห็นได้ว่า มาตรา ๒๕ ของรัฐธรรมนูญ เป็นบทบัญญัติที่วางหลักการทั่วไปในการห้ามมิให้จำกัดสิทธิและเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ พร้อมกับได้กำหนดวิธีการ หลักเกณฑ์ และเงื่อนไขในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวไว้ด้วยในลักษณะกว้างๆ และเป็นการทั่วไป แต่การจำกัดสิทธิและเสรีภาพในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จะกระทำได้หรือไม่ เพียงไร นั้น ย่อมต้องขึ้นอยู่กับบทบัญญัติที่ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพนั้นเป็นการเฉพาะอีกด้วย

การคุ้มครองสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินนั้น รัฐธรรมนูญมีบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะในมาตรา ๔๘ ซึ่งบัญญัติว่า “สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง” ดังนั้น การจำกัดสิทธิดังกล่าว ในประเด็นที่ว่า จะกระทำได้เพียงไรและต้องเป็นไปตามวิธีการ หลักเกณฑ์และเงื่อนไขประการใดบ้างนั้น จึงย่อมต้องขึ้นอยู่กับข้อความในมาตรา ๔๘ ของรัฐธรรมนูญเป็นเกณฑ์ ซึ่งมาตรานี้ก็ได้บัญญัติไว้แต่เพียงสั้นๆ ว่า “ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

ในคดีที่เป็นปัญหานี้ ผู้ร้องในฐานะจำเลยที่กำลังถูกฟ้องให้ล้มละลาย ได้คัดค้านการจำกัดสิทธิของตนโดยคำสั่งของศาลให้พิทักษ์ทรัพย์สิน และโดยอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ซึ่งแท้ที่จริงแล้วอำนาจของทั้งศาลและเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต่างก็เป็นอำนาจที่พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ ให้ไว้ตามมาตรา ๑๔ และมาตรา ๒๒ ตามลำดับ ดังนั้น การจำกัดสิทธิในทรัพย์สินของผู้ร้อง จึงเป็นการกระทำที่สอดคล้องกับข้อความในมาตรา ๔๘ ของรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้ “เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ” อยู่แล้ว กล่าวอีกนัยหนึ่ง ถึงแม้สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินจะได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญก็ตาม แต่ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ของบุคคลที่เป็นลูกหนี้ซึ่งกำลังถูกฟ้องให้ล้มละลาย ย่อมสามารถถูกกำหนดหรือถูกจำกัดได้โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติล้มละลายนั่นเอง เพราะฉะนั้น มาตรา ๑๔ และมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ จึงเป็นการจำกัดสิทธิที่เป็นไปตามวิธีการข้อ (๑) ข้างต้นที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๕ วรรคแรก ของรัฐธรรมนูญแล้ว

สำหรับหลักเกณฑ์ ข้อ (๒) ที่ว่าการจำกัดสิทธิจะต้องกระทำเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น มีข้อสังเกตว่า มาตรา ๔๘ ของรัฐธรรมนูญมิได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการจำกัดสิทธิในทรัพย์สินไว้แต่อย่างไร ซึ่งในประเด็นนี้บทบัญญัตินี้ดังกล่าวมีข้อความที่แตกต่างไปจากมาตราอื่นๆ ของรัฐธรรมนูญอีกหลายมาตรา เช่น มาตรา ๓๖ ที่ว่าด้วยเสรีภาพในการเดินทาง มาตรา ๓๕ ที่ว่าด้วยเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ฯลฯ และมาตรา ๕๐ ที่ว่าด้วยเสรีภาพในการประกอบกิจการ หรือประกอบอาชีพ ฯลฯ เป็นต้น ทั้งนี้ เนื่องจากการจำกัดสิทธิในทรัพย์สินซึ่งต่างจาก

สิทธิและเสรีภาพในเรื่องอื่นๆ อาจมีวัตถุประสงค์เป็นนานาประการที่ย่อมเปลี่ยนแปลงไปได้ตามกาลเวลา จึงเป็นการยากที่รัฐธรรมนูญจะกำหนดไว้ล่วงหน้าในลักษณะตายตัวและถาวรได้ ดังนั้น มาตรา ๔๘ จึงมีเจตนาเปิดทางให้รัฐสภาสามารถกำหนดขอบเขตแห่งสิทธิ หรือจำกัดสิทธินี้ได้ตามที่รัฐสภาพิจารณา เห็นสมควรและสอดคล้องกับแนวความคิดและนโยบายทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมแห่งยุคและสมัย และหลักเกณฑ์ข้อนี้ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคแรก จึงย่อมไม่มีผลใช้บังคับกับการจำกัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติล้มละลายก็ย่อมมีจุดมุ่งหมาย ในตัวเอง คือ การให้ความคุ้มครองและความเป็นธรรมแก่เจ้าหนี้ บุคคลภายนอกผู้สุจริต และในตอนสุดท้าย ก็แก่ตัวลูกหนี้เอง เพื่อให้บุคคลนี้สามารถเริ่มชีวิตและตั้งตัวใหม่ได้โดยปลอดจากภาระหนี้สินที่เคยมีอยู่ อย่างสิ้นพันธุ์ เพื่อการนี้จึงจำเป็นต้องจำกัดสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลผู้ตกเป็นลูกหนี้ในสถานะ เช่นว่านี้ และการจำกัดสิทธิดังกล่าวโดยมาตรา ๑๔ และมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ ก็มีได้กระทำเกินขอบเขตแห่งความจำเป็นเพื่อให้สามารถบรรลุถึงจุดมุ่งหมาย ที่กล่าวได้

เงื่อนไขประการสุดท้ายตามมาตรา ๒๕ วรรคแรก ของรัฐธรรมนูญ ห้ามมิให้การจำกัดสิทธิ และเสรีภาพมีผลกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้น พิเคราะห์แล้วเห็นว่า คำสั่งของ ศาลที่สั่งให้พิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ภายหลังที่ศาลได้ตรวจสอบพยานหลักฐานจนได้ความจริงแล้วว่า ลูกหนี้มีหนี้สินสิ้นพันธุ์ อันมีผลทำให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจในการจัดการทรัพย์สินแทน ลูกหนี้ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้น ก็ยังมีได้กระทบกระเทือนถึงสาระสำคัญของสิทธิของลูกหนี้ เพราะ ภายใต้กฎหมายล้มละลายลูกหนี้ก็ยังคงเป็นผู้ทรงสิทธิในทรัพย์สินของตนและมีช่องทางที่จะกลับคืน เข้าสู่สถานภาพเดิมของตนได้อีก เช่น โดยวิธีการประนอมหนี้ และการปลดจากล้มละลาย เป็นต้น

อาศัยเหตุและผลตามที่กล่าว จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ ในส่วนที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน โดยเฉพาะมาตรา ๑๔ และมาตรา ๒๒ เป็นบทบัญญัติที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อมาตรา ๒๕ วรรคแรก และไม่ขัดด้วยมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญ

นายสุจินดา ยงสุนทร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ